

Poliittinen ohjaus vetää puurakentamista Ranskassa

Puurakentamista pidetään Ranskassa yhtenä tulevaisuuden taloudellista kasvua tuovana toimialana, jota edistetään politiikkatoimin myös osana ilmastomuutoksen vastaista politiikkaa. Valtio haluaa aktivoita yrityksiä ja kuntia puurakentamiseen erilaisten kampanjoiden ja kilpailuiden avulla sekä tarjoamalla rahoitusta rakennusprojekteille. Ranskassa on pari vuotta sitten eri julkisten toimijoiden kesken solmittu sopimus, jonka tavoitteena on matalahiilisen talouden kehittäminen, kilpailukyvyyn kasvattaminen ja puualan nostaminen tulevaisuuden alaksi.

Vaikka pientalorakentaminen on Ranskassa viime vuosina vähentynyt, uusien hankkeiden myötä puun käyttö monikerroksisissa rakennuksissa ja kaupunkirakentamisessa on kasvussa. Nyt lisätään merkittävästi julkista puurakentamista kuten päiväkoteja, kouluja, kirjastoja, urheilupaikkoja ja asuntotuotantoa.

Keskusjohtoisena maana Ranskassa on aiemmin ollut jopa pakottavaa lainsäätöä puun käytön edistämiseksi, mutta sittemmin siitä on luovuttu. Nykyisin puun käyttöä edistetään vapaaehtoisin sitoumuksin, ohjaamalla poliittisesti paikallisia julkisia hankkeita ja tekemällä puurakentamisesta kuluttajan kannalta helpommin saavutettavaa ja haluttavaa. Betoniteollisuus on varautunut tulevaan kehitykseen ostamalla puurakennusalan yrityksiä päästäkseen mukaan alan osaamiseen, kehitykseen ja liiketoimintaan.

Ympäristötekijät, paikallisuus ja työllisyys puurakentamisen vetureina

Grenoblessa toimivan r2k-architects-toimiston omistaja, arkkitehti **Veronique Klimine** esittelee ylpeänä toimistonsa suunnittelemaa Ranskan suurinta 12 kentän tenniskeskusta. Ranskan Grenoblen alppialueesta ja sen ympäristöstä on tullut yksi Ranskan puurakentamisen kasvualueista. Alueella on toteutettu useita puurakenteisia urheilu- ja kulttuuritaloja, kouluja, päiväkoteja ja sosiaalisen asuntotuotannon kohteita. -Julkinen puurakentaminen varsinkin alppialueilla on kasvussa,

koska täällä on omia metsävaroja ja poliitikot haluavat edistää ympäristöystävällistä rakentamista, arvioi Klimine.

-Puun käyttö rakentamisessa on osa ilmastomuutoksen vastaista taistelua, vahvistaa Grenoblen kaupungin vihreä pormestari **Eric Piolle**. Olemme asettaneet kaupunkisuunnittelun periaatteeksi käyttää rakentamisessa paikallista, uusiutuvaa materiaalia puuta ja rakentaa matalaenergiataloja.

Pormestarin mukaan kaupunki on edistänyt puurakentamista rakennuttamalla puusta asuintaloja, päiväkoteja, kouluja ja tennishallin. -Samalla olemme tukeneet paikallisia yrityksiä ja taloutta, kasvattaneet puurakentamisen yksityistä markkinaa ja saaneet hyvää työn laatua paikallisilta suunnittelijoilta, puutuoteteollisuuden yrityksiltä ja rakentajilta.

-Puu on osoittautunut rakentamisessa ilman muuta kilpailukykyiseksi. Asuinrakentamisessa puun käyttö rakentamisessa on tulossa vahvasti sosiaaliseen asuntotuotantoon, jossa tuotamme asumisoikeustaloja, kertoo Piolle.

Myös Klimine näkee sosiaalisessa asuntotuotannossa paljon puurakentamisen kasvun mahdollisuuksia, kun kunta osoittaa tontin ja hankkeelle saadaan julkinen rahoitus. -Samassa talossa voi olla sosiaalista tuotantoa, vuokra-asuntoja ja omistusasuntoja. Näissä tilaaja eli kunta voi asettaa tason, minkä verran on rakennuksissa oltava puuta.

-Poliitikkojen puurakentamisen kiinnostuksen takana on paikallisuus, työllisyys ja yhä enemmän ympäristötekijät. Kun Ranskassa on hankala työllisyystilanne, paikallisia työpaikkoja luova puurakentaminen kiinnostaa. Monille poliitikoille kuten Grenoblen uudelle pormestarille puurakentaminen on ekologisten lupauksen lunastamista. Eli puusta on tullut myös poliittinen asia, kommentoi Klimine.

Poliittinen tahto ohjaa rakentamista

Veronique Klimine suunnitteli Pariisin lähistöllä sijaitsevan Ranskan suurimman puurakenteisen koulukeskuksen yhteistyössä Grenoblessa työskentelevän arkkitehti **Olavi Kopsen** kanssa. Tuhannen oppilaan koulukeskuksen rakentaminen puusta oli Kopsen mukaan kaupungin johdon vaatimus. -Pormestari halusi puuta rakentamiseen ja puun käyttö ilmaistiin jo kilpailun julkistamisen vaiheessa. Ranskassa ilmastomuutoksen hillintä, rakentamisen energiatehokkuus ja ekologisuus ovat vahvasti mukana julkisessa rakentamisessa.

Kopsen mukaan Ranskassa voi kohdata rakentamisessa äärimmäistä byrokratiaa, mutta samalla valmiutta

joustavuuteen ja hienojen ennakkoluulottomien ideoiden toteuttamiseen. -Tämän seurauksena poliitikot ovat luoneet painetta puurakentamiselle viime vuosina. Valtio ja kunnat ovat erittäin vahvoja tekijöitä julkisessa rakentamisessa ja puurakentamisen edistämiseksi. Kunta- ja kaupunkitasolla pormestarin kanta saattaa olla ratkaisevaa, kertoo Koponen.

-Odotan että puurakentamisen varsinainen läpimurto tapahtuu asuntorakentamisessa, jonka lisäämiseen Ranskassa on nyt valtaisa poliittinen paine. Puusta voi sosiaalisessa asuntotuotannossa tulla merkittävä tekijä, koska siellä on rakentamisen volyymit ja tonttitarjontaa. Meiltäkin on pyydetty ideoita kustannustehokkaan sosiaalisen asuntotuotannon toteuttamiseen, sanoo Koponen.

Ranskassa on tietoisesti haluttu edistää ympäristöystävällistä rakentamista ja puurakentaminen on koettu siihen hyväksi keinoksi. Keskusjohtoisena maana Ranskassa on aiemmin ollut jopa pakottavaa lainsäätöä puun käytön edistämiseksi, mutta sittemmin siitä on luovuttu. Nykyisin puun käyttöä edistetään vapaaehtoisin sitoumuksin ja ohjaamalla paikallisia julkisia hankkeita poliittisen tahdon mukaisesti.

Politiikalla on Kopsen mukaan keskeinen rooli siinä, minkälaista rakentamista halutaan edistää. -Kun paikallisen pormestarin näkemyksillä on keskeinen rooli valinnoissa, tahtotila puurakentamiseen vaihtelee paikallisesti. Esimerkiksi Geneven ja Grenoblen puolivälissä sijaitseva Annecyn kaupungin johto halusi puurakenteisen kulttuurikeskuksen, jonka toteutimme teollisesti esivalmistetuista puuelementeistä.

Rakennushankkeiden kilpailuehdotusten pitkään kestävä arviointi ja paremmuusjärjestykseen asettaminen poikkeavat muista maista esimerkiksi siinä, että arvioinnissa pienempi kuin Suomessa. Kopsen mielestä ongelmaksi poliitikkojen keskeinen rooli rakentamisen valinnoissa voi tulla silloin, kun poliittinen valta vaihtuu. -Rakentamisen osalla se voi merkitä suuria muutoksia. Suuriakin hankkeita voidaan keskeyttää tai vastaavasti käynnistää.

Rakentamisen kilpailutus toimii

Ranskassa julkisesta rakennushankkeesta tulee järjestää kutsukilpailu, mihin osallistutaan tiiminä. Tiimin tulee kattaa kaikki hankeosapuolet kuten arkkitehti- ja muun suunnittelun, kustannuslaskennan sekä toteutuksen. Vetovastuu tiimin kokoamisesta ja johtamisesta on arkkitehdillä. Arkkitehtikilpailuja on paljon ja niistä maksetaan käypä korvaus, mikä turvaa kilpailuihin osallistumisen.

Klimine pitää kilpailuprosessia raskaana, koska siihen pääseminen edellyttää tiimin muodostamista ja pyrkimistä mukaan kilpailuun ehdokasmenettelyn kautta. Kilpailuehdotukselta vaadittavat suunnitteluasiakirjat ovat erittäin yksityiskohtaiset ja niiltä vaaditaan paljon. -Suunnitelman laajuus voi olla 500 sivua ja sen tulee sisältää tarkat budjettilaskelmat, jossa liikkumavaraa on vain muutama prosentti. Me arkkitehteinä vastaamme budjetista kohteen luovutukseen asti, kertoo Klimine.

-Pidän kilpailumenettelyä kuitenkin kaikkien osapuolten kannalta hyvänä. Emme voi kilpailuvaiheessa esittää muuta kuin toteutettavaksi aiottuja suunnitelmia. Edes tilaaja ei voi vaihtaa tiimin osapuolia matkan varrella ilman että koko kilpailumenettely joudutaan uusimaan. Tämä tuo turvaa osallistujille, sanoo Klimine.

Betoniteollisuus mukana puurakentamisen kehittämisessä

Vaikka toistaiseksi puurakentamisen markkinaosuus on Ranskassa vähäinen, sen merkitys poliittisen ohjauksen seurauksena kasvaa erityisesti julkisessa rakentamisessa. Tämän on tunnistanut myös ranskalainen betoniteollisuus, mikä varautuu tulevaan kehitykseen osallistumalla puurakentamisen kehittämiseen. Betoniteollisuus on esimerkiksi ostanut puurakennusalan yrityksiä päästäkseen mukaan alan osaamiseen, kehitykseen ja liiketoimintaan. Ennusteiden mukaan betoniin tarvittavan hiekan saatavuus hankaloituu Ranskassa huomattavasti seuraavan 10 vuoden aikana, minkä seurauksena betonirakentaminen tulee kallistumaan.

Koposen mukaan rakentamisen ympäristövaikutukset, energiatehokkuusnormit ja betonin nouseva hinta johtavat siihen, että puurakentamisella ostetaan tilaa toisaalla betonirakentamiselle. -Jokaisen rakennusliikkeen on tuotettava tietty määrä vähäpäästöistä ja energiatehokasta rakentamista, jos ne haluavat jatkaa vanhalla betonirakentamisen tiellä, arvioi Koponen.

Vahvin puurakentamisalue on Koillis-Ranskassa. Sen puurakentamisen liiketoiminnan arvo on noin puoli miljardia euroa. Lyonin alueella puusta rakennetaan noin 350 miljoonalla eurolla. -Vaikka asenne Ranskassa on kääntynyt puurakentamiselle myönteiseksi, ongelma on se, että toistaiseksi maassa ei ole riittävästi puuosateollisuutta tai puurakentamisen järjestelmätoimittajia. Rakentamisessa käytettävä puutavara ja puurakentamisen järjestelmät tuodaan pääosin Saksasta kuten Limeill-Brevansin koulurakennukseen, huomauttaa Klimine.

Puurakentamisessa uudet tuulet

Ranskan Bordeauxissa toimiva Teknologianinstituutti FCBA palvelee koko metsäsektoria sekä puu- ja huonekaluteollisuuden tutkimus- ja kehitystoimintaa. Instituutissa haetaan uusia innovaatioita tutkimalla tulevaisuuden rakentamista ja asumista kuten talotekniikkaa ja energiatehokkuutta. Puurakentamisen tutkimuksen painopisteet ovat ympäristöystävällisessä rakentamisessa kuten elinkaariajattelussa, materiaalien kestävydessä, kierrätettävyydessä ja uudelleenkäytössä.

Teknologiainstituutti FCBA:n johtaja **Georges-Henri Florentinen** mukaan Ranskassa puhaltavat rakentamisessa nyt uudet tuulet, edessä on puurakentamisen kevät. -Vaikka me olemme puun käytössä kymmenen prosentin osuudella jäljessä verrattuna Saksaan, Skandinaviaan, Japaniin ja Pohjois-Amerikkaan, puumateriaalista ja ekomateriaaleista kiinnostuneiden rakentamisen ammattilaisten määrä kasvaa vuodesta toiseen.

Florentinen mukaan puurakentamisen kehitystyön kipinä syttyi Bordeauxissa sijaitsevassa laboratoriossa Norjan Lillehammerin talviolympialaisiin rakennettujen puukohteiden seurauksena. -Vastataksemme haasteeseen kasvattaa puurakentamisen markkinaosuutta, tarkoituksena on poistaa kulttuurilliset ja lainsäädännölliset esteet, jotka haittaavat puumateriaalin käyttöä rakentamisessa. Vuodesta 2009 alkaen Ranskan yleisessä politiikassa on jatkuvasti suosittu puun käyttöä rakentamisessa, mikä on näkynyt esimerkiksi säädöksiä keventämisenä.

-Meillä on tavoitteena kirä muiden maiden etumatkaa puurakentamisessa kiinni rakentamalla yhtä enemmän ranskalaisesta puusta, mikä merkitsee uuden puurakentamisen tuotteita jalostavan puutuoteteollisuuden tarvetta Ranskaan, arvioi Florentine.

FCBA:lle on valmistunut Pariisiin uusi puurakenteinen toimitalo, jossa on sekä laboratorio- että toimistotiloja. Ranskalaisesta puusta toteutettu toimitalo sijaitsee keskellä Cité Descartes'ia, joka on tulevaisuuden asumisen ja kestäväen kaupungin keskus. Teknologiainstituutti on perustanut rakennukseen tulevaisuuden asumisen laboratorion, jossa testataan mm. energiatehokasta asumista.

Linkejä Ranskan puurakentamisen kohteisiin:

- [Grenoblen tennishalli](#)
- [Koulun liikuntahalli, St-Martin en Haut](#)
- [Arboris, koulurakennus](#)
- [Aluehallinnon toimistorakennus, Voiron](#)

Artikkeli on osa toimittaja Markku Laukkasen toimittamaa artikkelisarjaa, joka käsittelee puurakentamisen toimintatapoja ja trendejä eri puolilla Eurooppaa. Sarjan tavoitteena on tehdä tunnetuksi sellaisia puurakentamisen hyviä käytäntöjä, joista oppimalla ja joita soveltamalla Suomessakin puurakentamisen kilpailukykyä voitaisiin parantaa.

Artikkelisarjan julkaisua on rahoittanut Eino ja Marjatta Kollin säätiö.